

Yükseköğretim Sistemimizde Kalitede Yeni Bir Sayfa: Kurumsal Değerlendirme Dönemi

Ülkemiz son yıllarda yükseköğretim alanında oldukça dinamik evrelerden geçmektedir. Özellikle son on yılda yükseköğretimde devasa bir büyüme evresi yaşanmıştır. Bu büyümenin her alanda olduğu gibi öncesinde var olan sorunları daha da büyüttüğü ve beraberinde yeni sorunlar getirdiği de vakaîdir. Ancak çok önemli kazanımlar da elde edilmiştir. Yükseköğretime erişimin önündeki engeller birer birer ortadan kaldırılmış ve neticede ülkemizin yükseköğretimde okullaşma oranı da artmıştır.

Bu dönemde kadınların yükseköğretime erişimi artmış ve ilk defa kadınların yükseköğretimde okullaşma oranı erkeklerin oranını geçmiştir. Yine yükseköğretim sistemi içindeki kadın akademisyen sayısı önemli oranda artmış ve Avrupa yükseköğretimindeki kadın akademisyen oranını geçmiştir. Yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı yedi milyonun üzerine çıkmıştır. Yükseköğretimde uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı sayılarında çok önemli artışlar sağlanmıştır. Ülkemizin yükseköğretimde uluslararasılaşma boyutu her geçen gün güçlenmekte olup bölgesinde ve dünyada uluslararası bir yükseköğretim merkezi olabile potansiyeli de artmaktadır. Tüm bunlar ülkemiz için önemli kazanımlardır.

Elbette yükseköğretim alanında yaşanan bu gelişmeler iddia edildiği veya varsayıldığı gibi kaliteyi göz ardı eden bir büyüme değildir. Eskinin kaliteli, yeninin kalitesiz olduğu şeklindeki keskin ayrımlar eşyanın doğasına aykırıdır. Tüm gelişmeler mevcut kalite kültürü içerisinde yaşanmıştır. Ülkemizde yükseköğretimde kalite kültürü her geçen gün güçlenmektedir. Farkındalık daha da artmıştır. Geçmişte elde edilen tecrübeler yeni açılımlara yol açtığı gibi yaygınlık kazanmaya da başlamıştır. Önemli olan bu süreçlerle ilgili farkındalığın artması, yükseköğretim kurumlarının süreçlere sahip çıkması, kalite güvence sistemini içselleştirmeleri; çalışan, öğrenci ve paydaşların kalite kültürü içerisinde uzun yıllar geçirebilmeleridir.

Mahmut Özer
mahmutoz2002@yahoo.com

Kalite Farkındalığı

Yukarıda da değinildiği gibi ülkemizin yükseköğretimde kalite güvence sisteminin oluşturulmasına yönelik geçmişte başlayan ve önemli atılımları içeren bir serüveni bulunmaktadır. Burada bu serüvene yakın tarih göz önüne alınarak kısaca değinilecektir. Ülkemizde yükseköğretim kurumları daha önce kendi kalite politikalarına göre bölüm ve programlarının akreditasyonunu uluslararası akreditasyon kuruluşları üzerinden yaptırabiliyorlardı. Benzer şekilde Avrupa Üniversiteler Birliği'nin

(EUA) Kurumsal Değerlendirme Programı (IEP) çerçevesinde yükseköğretim kurumunun kurumsal değerlendirmesi de gerçekleştirilebiliyordu. Ancak bu durum sadece çok az sayıda üniversite ile sınırlıydı. Özellikle kalite ile ilgili uluslararası kalite ajanslarının çatısı altında ulusal kalite dernekleri kurulduktan sonra yükseköğretim kurumlarımızda kalite farkındalığı ve kalite kültürü artarak yaygınlaşmaya başlamıştır.

Bu bağlamda temelleri 2002 yılında atılan Mühendislik Eği-

Ülkemizin yükseköğretimde uluslararasılaşma boyutu her geçen gün güçlenmekte olup bölgesinde ve dünyada uluslararası bir yükseköğretim merkezi olabile potansiyeli artmaktadır.

86

tim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK), Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (FEDEK), Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD), Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK) gibi kalite dernekleri yükseköğretim sistemimiz içinde kalite ile ilgili hem insan yetiştirme hem de ortak bir dilin oluşması konusunda önemli kazanımlar sağladılar.

Bu süreçlerle eş zamanlı yaşanan Bologna Süreci veya yeni tanımlamasıyla Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) çalışmaları yükseköğretim kurumlarımızın, özellikle eğitim programlarını öğrenci merkezli ve öğrenme kazanımlarını bilgi, beceri ve yetkinliklere göre tanımlamaları konusunda önemli bir tecrübe birikimine sahip olmalarını sağlamıştır. Bu çalışmalar yukarıda değinilen kalite derneklerinin çalışmalarını ve sistem içerisine girmesini kolaylaştırdığı gibi etkinliğini de artırmıştır.

2015 yılı yükseköğretim sistemimizde kalite ile ilgili iki önemli gelişmeye tanıklık etmiştir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği hazırlan-

mış ve 23 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yine Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK ve Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun ortak çalışmasıyla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) hazırlanmıştır. TYÇ'nin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik de 19 Kasım 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yükseköğretim Kalite Kurulu

Yükseköğretim Kalite Kurulu yapılanmasını tamamlamış ve çalışmalarına da hızla başlamıştır. Önemli bir adım atarak yükseköğretim kurumlarının kurumsal dış değerlendirme

sürecini Aralık 2016 itibarıyla başlatmıştır. Bu yükseköğretim sistemimizde kalite ile ilgili yeni bir döneme girildiğini işaret etmesi bakımından son derece önemlidir. Daha önce yükseköğretim kurumlarının sadece kendi istekleri ile ve oldukça maliyetli bir şekilde Avrupa Üniversiteler Birliği'nin (EUA) Kurumsal Değerlendirme Programı (IEP) çerçevesinde kurumsal değerlendirme yapılabılırken, yeni durum ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının tümünün beş yıl içerisinde Yükseköğretim Kalite Kurulu'nun organizasyonu ile bir kez ve ücretsiz olarak kurumsal dış değerlendirmeden geçmesini öngörmektedir. Nasıl önceki deneyimler ülkemizde yükseköğretimde kalite kültürünün gelişmesine önemli katkılar sağlamışsa, bu süreç de söz konusu kültürün kurumsal düzeyde yerleşmesi ve farkındalığın artmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Hazırlanacak kurumsal değerlendirme raporları her bir yükseköğretim kurumunun kendisine özgüdür

Özellikle kalite ile ilgili uluslararası kalite ajanslarının çatısı altında ulusal kalite dernekleri kurulduktan sonra yükseköğretim kurumlarımızda kalite farkındalığı ve kalite kültürü artarak yaygınlaşmaya başlamıştır.

ve bu nedenle yükseköğretim kurumlarında üretilen hizmetlerin tümünde kalitenin nasıl ve ne derece güvence altına alındığıyla ilgili değerlendirme ve ilerleme yönünde yönlendirmeler içerecektir. Bu bağlamda bir akreditasyon değil tam tersine her bir yükseköğretim kurumunun kendi ölçeğine göre ürettiği tüm hizmetlerin kalitesini güvence altına almayı ve sürekli iyileştirmeyi teşvik eden rapor olacaktır. Böylece yükseköğretim kurumlarının kalite güvencesi ile ilgili güçlü ve zayıf yönlerini gösteren ve iyileştirme yönünde de teşvik eden bir işlev göreceklerdir.

Kurumsal değerlendirme süreçleri hem yükseköğretim kurumları hem de değerlendirme takımıyla yer alan değerlendiriciler için aynı zamanda karşılıklı öğrenme ve iyi örneklerin ülke saatinde yaygınlaşmasını kolaylaştıran bir işlev de görecekler için yükseköğretim sistemimizde uzun vadede kaliteyle ilgili ortak bir dilin oluşması ve güçlenmesine de yol açacaktır. Diğer taraftan bu süreç yükseköğretime giderek artan talebi karşılamak ve yükseköğretime kendi vatandaşlarına daha erişilebilir kılmak için son yıllarda yükseköğretim alanındaki büyüme karşı özellikle kalite merkezli itirazları da zamanla ortadan kaldıracaktır. **K**